

Kompromis ni mogoč

Raba slovenskega jezika v javnih uradih ter izvoljenih organih je bila ponovno predmet razprave v deželnem svetu Furlanije - Julijske krajine. Povod za to razpravo so dale interpelacije svetovalcev Slovenske skupnosti, komunistične partije in socialistične stranke, ki so se tikale naravnost nemogočega stanja v Kraški gorski skupnosti, od katere ustanovitve so potekla skoraj 3 leta, a ki do zdaj še ni začela redno delovati. Kraška gorska skupnost je namreč svoj čas odobrila statut in ob tej priložnosti tudi uredila vprašanje rabe slovenskega jezika tako na sejah svojih upravnih organov kot tudi v poslovanju z javnostjo ter drugimi javnimi ustanovami. Jasno je, da je Kraška gorska skupnost pri tem upoštevala dejstvo, da je večina njenih izvoljenih svetovalcev slovenske narodnosti in da je tudi ozemlje, za katerega je pristojna, v narodnostnem pogledu povprečno slovensko, saj sega od Sovodenj do tržaškega Brega.

Deželni nadzorni odbor pa je statut zavrnil, češ da Kraška gorska skupnost sploh ni pristojna za urejanje vprašanja rabe slovenskega jezika. Posredovanja predstavnikov Kraške gorske skupnosti pri deželnih oblasteh niso imela nobenega uspeha. To je pokazala tudi zadnja razprava v deželnem svetu, ko je predsednik deželne vlade Comelli ponovil že znano stališče, češ da stala rimska vlada in parlament pristojna za reševanje in urejanje pravic slovenske narodne manjšine. Pri tem se je dr. Comelli skliceval tudi na vladno komisijo, ki je bila ustanovljena pred kratkim in ki ima nalogo da pripravi besedilo zakonskega osnutka za globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji. V našem listu smo se že večkrat postavili po robu modrovanju, ki je značilno za predsednika deželne vlade in za sedanjjo večino v deželnem svetu. Zato se ne bomo ponavljali. Pribiti hočemo le, da odstopanje od načelnih stališč glede tega za Slovence naravnost življenjskega vprašanja ni mogoče. Slišali smo namreč, da bi deželne oblasti rade pri tem nekako barantale, tako da pravica do rabe materinega jezika ne bi prišla polno do izraza. Slovenska manjšina je preveč žrtvovala za to, da bi ji bila priznana njena naravna pravica do izražanja v materinem jeziku, da bi zdaj lahko pristala na kak nečasten kompromis. Gre med drugim tudi za uveljavitev pravice, ki jo nekatere občine na Tržaškem uživajo že iz časa Zavezniške uprave. Zakaj bi od teh pravic, čeprav začasno zdaj morali odstopati?

NAJBOLJ VERJETNE SO VOLITVE

Pogajanja med Krščansko demokracijo in drugimi strankami, zlasti s KPI, za sestavo nove italijanske vlade so še vedno na mrtvi točki, kajti KPI hoče na vsak način v vlado ali vsaj v politično vladno večino, KD pa absolutno noče komunistov niti v vladi niti v politični vladni večini in je pripravljena skleniti samo takoimenovani programski sporazum. Po stališču Krščanske demokracije naj bi se stranke — s komunistično vred — pogodile za točno določen vladni program in za mehanizme, ki naj bi zagotovili kontrolo nad njegovim izvajanjem s strani vlade (bodisi v parlamentu ali direktno s strani strank). Dalje od tega krščanski demokrati nočejo iti na glede tega vlada, kot kaže, v njihovi stranki enotnost. Komunisti pa vztrajajo na stališču, ki ga je spet potrdil pretekli teden njihov centralni komite, da pride v poštev samo vključitev KPI med vladne stranke, torej sovladanje komunistov skupaj s krščanskimi demokrati, ali nič.

Nobena stran trenutno ne kaže, da bi bila pripravljena popustiti. Zato se zdi razpust parlamentnih zbornic z razpisom predčasnih volitev skoraj neizogiben. Vendar Andreotti še ni obupal. Še vedno nadaljuje posvetovanja s strankami, z namenom, da bi jih jridobil, sklicujoč na gospodarsko krizo, za programski sporazum, kot ga je postavilo za pogoj vodstvo njegove stranke. Pri tem se tako on kot vodstvo krščansko-demokratske stranke opirata na svojo analizo političnega položaja. Po tej analizi je sicer absolutno nujen programski sporazum s komunistično stranko, ta pa tudi ve, da drugega ne more doseči, in bo prej ali slej pristala nanj, ker ji ni do novih volitev in si tudi noče prevzeti odgovornosti zanje,

odgovornost zanje pa bi ji nedvomno napravili, če bi onemogočila sestavo nove vlade. Ta analiza vodstva krščansko-demokratske stranke se zdi logična, toda tudi v politiki in ne samo v ljubezenskih odnosih logika večkrat odpove. Kaj se bo iz tega izcimilo, se bo mogoče pokazalo že ob koncu tega tedna.

Tajnik socialistične stranke Craxi zatrjuje v strankinem glasilu »Avanti«, da ostaja strankino stališče tisto, kot je bilo že naznanjeno, namreč da so socialisti pripravljeni sodelovati samo v »nujnostni« vladi in da zanje dejansko ne pride v poštev nič drugega. Vendar krožijo govornice, da socialistična stranka že razmišlja tudi o kakih drugih možnostih, zlasti o kaki »zunanji podpori« novi vladi, kar pomeni, da bi to ne bila več nujnostna vlada s sodelovanjem vseh strank v njej, kot jo predvideva uradno stališče stranke. Žive diskusije o tem so zdaj v socialistični stranki v polnem teku, zlasti med Craxijem in takoimenovanimi »maksimalisti«, za katere ne pride v poštev nič drugega kot sodelovanje komunistov v vladi.

Najresnejši politični komentatorji v dnevnikih, kot npr. v »Corriere della sera«, pišejo, da je zadobila vladna kriza dramatičen značaj. Zgodi se lahko to — piše ta list — da bi postavili komunisti in njihovi zavezniki Andreottija in Krščansko demokracijo pred ultimatum: ali da pristaneta na to, da pride komunistična stranka v vladno večino v parlamentu, pa naj jo imenujejo kakorkoli, ali pa bi postavile leve stranke predsedniku republike zahtevo, da poveri po Andreottijevem neuspehu in umiku mandat za sestavo vlade kakemu »laiku«, ki
(Dalje na 2. strani)

GOSPODARSKO SODELOVANJE MED ITALIJO IN JUGOSLAVIJO

V Beogradu je bilo prejšnji teden deveto zasedanje italijansko-jugoslovanskega odbora za gospodarsko, industrijsko in tehnično sodelovanje. Ministra za zunanjo trgovino Ossola in Ludviger sta podpisala zaključne listine. Italijanski minister je imel ob tej priložnosti pogovore o gospodarskem sodelovanju ter vprašanjih ribolova v Tržaškem zalivu še z ministrskim predsednikom Džuranovičem ter s podpredsednikom vlade Šeferjem.

Jugoslovanski vladi je zagotovil italijansko podporo pri njenih pogajanjih za novo

gospodarsko pogodbo z Evropsko gospodarsko skupnostjo. Jugoslovanska vlada je mnenja, da je izvršni odbor Skupnosti dobil preozka pooblastila za pogajanja z Jugoslavijo, zlasti če upoštevamo zunanjetrgovinski primanjkljaj Jugoslavije. Jugoslavija je namreč imela lani v zunanji trgovini primanjkljaj 4,4 milijarde dolarjev, od tega dve milijardi in 400 milijonov samo z Evropsko gospodarsko skupnostjo.

Italijansko-jugoslovanska trgovina je lani znašala okrog milijardo 700 dolarjev. Ju-
(Dalje na 7. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 5. februarja, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Nediški zvon, oddaja o Benečiji. 10.15 Vedri zvoki. 10.30 Danes obiščemo Valerišče. 11.00 Poročila. 11.05 Mladinski oder: »Piščalka za na luno«. Napisal Sergij Verč. 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Ljudje pred mikrofonom. 13.20 Poslušajmo spet. 14.00 Poročila. 15.00 Nedeljsko popoldne: — Sport in glasba. 19.00 Poročila.

: : PONEDELJEK, 6. februarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Pevci in ansambli. 9.30 Kaku so jele naše nuote (Samo Sancin) 9.45 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.30 Biti ženska. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Poslušali boste. 13.00 Poročila. 13.15 Slovenski zbori. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba. 15.00 Glasbeni ping pong (Ivan Peterlin). 15.30 Poročila. 16.30 Glasba za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Mario Bugamelli: Vodnjak. 17.45 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Čas in družba. 18.20 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : TOREK, 7. februarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Glasbena kronika. 9.30 Naši nepoznani znanci (Bruna Pertot). 9.45 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Oddaja za otroški vrtec. 10.15 Koncert. - vmes (10.35 cca): Narečno izrazoslovje v delih Fulvia Tomizze. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Zborovska glasba. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Motivi iz filmov. 15.30 Poročila. 15.30 Top lestevica (Peter Švigelj). 16.30 Čudoviti otroški svet. 17.00 Poročila. 17.05 Poje altistka Marta Valetič, pri klavirju Anna Luci Sanvitale. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Pravo rečje. 18.20 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : SREDA, 8. februarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Skladatelj dirigira. 9.30 Prehrana in zdravje (dr. Marko Jevnikar). 9.40 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole. 11.00 Ljudje in dogodki. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Ljudsko izročilo Slovencev. 12.10 Pojmo po naše. 13.00 Poročila. 13.15 »Števerjan '77«. 13.30 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Kličite Trst 31064 - vmes: 15.30 Poročila. 16.30 Otroci pojmo. 17.00 Poročila. 17.05 Glasba na Prešernove poezije. 18.00 Poročila. 18.05 »V Emavs«. Napisal Ivan Pregelj, radijska priredba Mirko Mahnič. 18.35 Glasbena panorama. 19.00 Poročila.

: : ČETRTEK, 9. februarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Zlate pljučice. 9.30 Mali oglasi. 9.45 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole. 11.05 Družina. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Pevsko tekmovanje »Seghizzi«. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Evergreeni. 15.30 Poročila. 15.35 Kaj je novega v diskoteki (Aleš Valič). 16.30 Odprimo knjigo pravljic. 17.00 Poročila. 17.05 Joseph Haydn: »Londoners Trio«. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Slovenska književnost. 18.20 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : PETEK, 10. februarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Lahka glasba. 9.30 Zapiski Marka Kravosa. 9.35 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.35 Rojstna hiša naših velmož. 11.00 Oddaja za srednjo šolo. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Na sporedu je opera. 13.00 Poročila. 13.15 Mešani zbor Rupa - Peč in moški zbor Fantje izpod Grmade. 13.30 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Veliki izvajalci. 15.30 Poročila. 15.35 Mladi in glasba (Tomaž Simičič). 16.30 Otroški vrtljak. 17.00 Poročila. 17.05 Vito Levi: Večer. 17.20 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Kulturni dogodki. 18.20 Klasični album. 19.00 Poročila.

: : SOBOTA, 11. februarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05

Izrael ima atomsko bombo

Ameriška obveščevalna agencija CIA je zdaj izjavila, da je že leta 1974 ugotovila, da so si Izraelci izdelali atomsko orožje in to delno z uranom, ki so si ga preskrbeli na »ilegalni način«. To je prvo uradno poročilo te ameriške obveščevalne agencije, ki javno trdi, da je postal Izrael atomska sila.

Že leta 1976 je razpolagal Izrael, po poročilih gameriških obveščevalcev, vsaj 10 atomskih bomb. Do tega spoznanja so prišli predvsem z upoštevanjem dejstva, da si je Izrael preskrbel velike količine urana, iz »dvoumnega« izraelskega načina, plemenitega urana in iz dragega investiranja v sistem raketnih izstrelkov, ki lahko nosijo »atomske glave«. Vse kaže, da so Izraelci med drugim »sunili« večjo količino urana neki ameriški vladni ustanovi za razvijanje atomskih dejavnosti in se tudi polastili 200 ton urana, ki je izginil z neke ladje leta 1968. CIA tudi dvomi, da bi Izrael kakorkoli potrdil, da razpolaga z atomskim orožjem. Uporabil pa bi ga le, če bi prišel obstoje izraelske države in naroda v hudo nevarnost.

Predstavniki izraelskega veleposlaništva v Washingtonu, je izjavil, da te trditve »ne temeljijo na dejstvih, ampak na domnevah«, s čimer pa seveda ni, zanikal, da Izrael ima zares atomsko orožje. Rekel je tudi, da je Izrael že večkrat izjavil, da on ne bo prvi uvedel atomskega orožja na Bližnji vzhod.

Poročilo ameriške agencije pravi nadalje, da je teoretično mogoče, da kaka država, ki je sposobna izdelati atomsko orožje, stori to naskrivaj in ne da bi ravno moral napravit kak poskus razstrelitve. Samo države, ki niso sposobne izdelati lastne atomske bombe, bi bile pripravljene ukrasti že izdelano atomsko bombo, medtem ko skušajo priti take, ki lahko same izdelajo atomsko bombo, kot npr. Izrael, do urana.

CIA se ukvarja v svojem poročilu tudi z drugimi državami, ki težijo za tem, da bi dobile atomsko orožje. Državi, ki bi si v bližnji prihodnosti glede na svojo zmogljivost lahko izdelali atomsko bombo, sta po tem poročilu tudi Taiwan (Formoza) in Južna Afrika, ta zadnja zlasti, če bi se čutila resno ogrožena, pa tudi Japonska, če bi se začutila v nevarnosti v novem sorazmerju sil v Aziji. Za izdelavo atomskega orožja se bo morda odločila v začetku osemdesetih let, t.j. po l. 1980. Sposobna pa si jo je izdelati po mnenju CIAe seveda že zdaj. Pač pa ne morejo misliti na izdelavo lastnih atomskih bomb vsaj še do leta 1984 Španija, Iran, Egipt, Pakistan, Brazilija in Južna Koreja, ki bi hoteli podedovati atomsko orožje. Veliko pa bo seveda odvisno od tega, da atomski material in tehnika ne bosta že prej tajno prišle v roke teh držav, pa tudi od strogega nadzorstva nad vsakršno atomsko aktivizacijo.

Najbolj verjetne so volitve

(nadaljevanje s 1. strani)

bi dejansko sestavil novo vlado iz komunistov, socialistov in dveh laičnih strank, republikanske in socialnodemokratske. Ta bi sicer dobila nezaupnico v parlamentu in bi torej ne mogla obstati ter bi bile zato razpisane predčasne volitve. Vendar pa bi zagodilo da bi šli na volitve z vlado, ki ne le časno opravljala vladne posle. In tako bi se zgodilo, da bi šli na volitve z vlado, ki ne le da ne bi bila krščansko-demokratska, ampak v njej Krščanska demokracija sploh ne bi bila zastopana. To pa bi imelo svoj pomen.

Tudi to dokazuje, kako tvegana je igra, ki je zdaj v teku. Tvegana pa je za vse, kajti tudi za komuniste bi bil hud udarec, če bi doživel sedanji njihov vsestransko premišljen in odločilni manever, da postanejo »svladajoča« in v bistvu odločilna stranka v vladi, neuspeh. To bi imelo svoje psihološke in tudi politične posledice. Povzročilo bi nevoljo v komunistični bazi in nezaupanje v politiko njenega vodstva. V vodstvu bi se verjetno vnele hude diskusije in Berlinguer bi se znašel v škripcih.

Motivi. 9.30 Pregovori. 9.45 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.30 Kulturno pismo. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 13.35 Izbor iz operet. 14.00 Novice. 14.20 Gremo v kino. 15.00 Tekmujte s Petrom, (Peter Cvelbar), vmes: 15.30 Poročila. 16.30 Svet okoli nas. 17.00 Poročila. 17.05 Mi in glasba. 18.00 Poročila. 18.05 »Pesnik«. Napisal Gerolamo Rovetta, za radio priredil Josip Tavčar. 18.45 Vera in naš čas. 19.00 Poročila.

Nedvomno se krščansko-demokratska stranka, ki ji ne manjka »starih mačkov« z velikimi političnimi izkušnjami, zaveda tveganosti sedanje igre in se ne bo dala pritisniti s hrbtom ob zid. Hotela si bo pustiti kak prost izhod. Zato je zaenkrat v bistvu možno samo to, da popusti ona in sprejme komuniste v vladno večino (kar ni verjetno), ali da popustijo komunisti in se zadovoljijo s kako novo obliko Andreottijeve vlade »vzdržanja od glasovanja« (kar je vedarle malo manj neverjetno), ali pa razpis predčnih volitev. To zadnje pa se zdi trenutno najbolj verjetno.

Tega se že zaveda tudi Krščanska demokracija, ki je menda že izgubila upanje na kak programski sporazum s komunisti, zato se loteva politične rešitve sedanjega izhoda. Jutri, v petek, se bo zato sestalo vodstvo stranke in morda bo nato sklican še vsedrjavni svet stranke. Tu se bo odločilo, ali nadaljevati pogajanja s komunisti in do kcd, ali pa — volitve.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

*Zasanjaš se, zapreš oči,
in v hipu čudo se zgodi,
kar si verjel,
kar si žele,
zares predtaboož i vi...*

na OTROŠKEM PUSTNEM RAJANJU

v nedeljo, 5. februarja ob 14.30 v Kulturnem domu

Program na odru prične ob 15. uri

Beseda v slovo Boži Černic-Pirc

Bridko nam je pri srcu, ko moramo skoro v vsaki številki našega lista poročati o smrti kakega našega dragocenega človeka. In posebno bridko nam je, kadar moramo poročati o smrti kakega mladega človeka. Tokrat imamo žalostno kronistično dolžnost, da poročamo o zadnjem slovesu od mlade gospe Bože Černic - Pirc, ki je po dolgem bolehanju, a vendarle čisto nepričakovano umrla v nedeljo zvečer v tržaški bolnišnici, stara šele 36 let. Njena smrt je žalostno presenetila in hudo potrla vse, ki so jo poznali. In kdor jo je poznal, jo je tudi spoštoval in jo imel rad zaradi njene ga tihega, skromnega, a vendar vedrega in ljubeznivega značaja ter zaradi njene dobrote.

Rojena je bila v delavski družini v Rojanu, vendar so starši tako njej kot edini sestri omogočili študij. Doštudirala je učiteljske, nato pa se je zaposlila na radiu Trst A kot strojepiska pri poročilih, opravljala pa je tudi razne nujne upravne posle v uredništvu. Nanjo so se delovni kolegi in kolegice vedno lahko zanesli. Vedno je bila pripravljena za vsako delo in je rada pomagala tudi pri tistem, kar ni spadalo v njeno dolžnost. Njeni čudovito hitri prsti so napisali nešteto radijskih poročil, preden so šle v oddajo, in tudi kadar se je najbolj mudilo in smo bili tudi časnikarji vsi nervozni, je ostala ona mirna in zbrana ter je znala pogosto s svojim velikim znanjem jezika in s svojo izobrazbo najti pravi izraz, kadar smo se v naglici lovili zanj. V poročilih, ki jih je natipkala ona, ni bilo treba popravljati pravopisnih napak, lahko so šla — če se je zelo mudilo — tudi brez tega v oddajo.

Bila pa je delovna tudi drugod: kot cerkvena pevka v Rojanu, pomagala je v raz-

svoje delo. Ko je ob koncu leta spet onemogla in morala v bolnišnico, smo menili, da bo tako, kot je bilo že večkrat — da si bo spet opomogla in se vrnila. Toda tokrat se ni vrnila. V nedeljo zvečer je tiho in mirno umrla — ob njej pa je bil ljubljeni mož Ninko. Tudi v tem je bila usoda dobra z njo. Stari modreci so zapisali, da umrje mlad, kogar bogovi ljubijo. Bog jo je imel gotovo rad. S tem se tolažimo in to naj bo tolažba tudi njenim dragim.

Pokopali smo jo v torek kmalu po pol dnevu na Opčinah. Bil je čudovito lep dan,

prvi v letošnjem januarju, skoraj že pravi pomladni dan. Grlice so grulile v soncu na drevesih, mimo katerih so jo peljali — mrtvi grlici v pozdrav. Nihče ni imel poguma, da bi ji spregovoril v slovo ob grobu. Vsem so se tresle ustnice in so imeli solzne oči. Počivaj v Bogu, Boža, in na svidenje! Ne bomo te pozabili in vedi, da smo te imeli rajši, kakor smo ti znali pokazati, ko si še bila med nami.

Bila si resnično dragocen človek.

NAŠE SOŽALJE

Ob prezgodnji smrti gospe Bože Černic-Pirc izražamo njenemu možu prof. Ninkotu Černicu, njeni materi-vdovi, sestri in vsem sorodnikom naše globoko sožalje.

Uredništvo in uprava Novega lista

PISMA UREDNIŠTVU

Spoštovano uredništvo,

Mogoče pa le nisem tako slab kristjan, če se drznem gledati kritično na novoustanovljeno koprsko škofijo. Njen sedež se nahaja na skrajnem robu razpotegnjenega ozemlja in če so hoteli slovesnost ustoličenja približati glavnini ljudstva v zaledju, jo je bilo treba ponoviti. To se je zgodilo 22. januarja v Logu na Vipavskem. Hkrati je bila to tudi potrditev, da je s tem vsaka cerkvena avtonomnost Goriške ukinjena, izbrisano njeno ime in da je bil izvršen brezpogojni in dokončni »anšlus« v korist obujenega koprskega Lazarja.

Če smo seveda zadovoljni, da so bile zapletene cerkvene pripadnosti tudi mednarodno razmejene, se pa težko sprijaznimo s takšno ureditvijo. V osvobodilnem boju so neštete primorski kristjani dali svoje življenje tudi zato, da si njih sinovi v svobodni domovini »sami voljo vero in postave«. Prav oni so omogočili cerkveno samostojnost. Upravičeno bi torej verniki zahtevali, da predvsem oni povedo svoje mnenje in tudi soodločajo, saj se je zadeva tikala prvenstveno njih samih. Toda to se ni zgodilo in niti ni znano, če so bili vprašani za mnenje duhovniki. Mogoče si ga niti niso upali povedati, vsekakor pa bi bilo odveč. Odločitev je padla čisto v smislu davno preživetega absolutizma, ki je tako zaverovan v lastno nepogrešljivost in nedotakljivo avtoriteto, da mu je pravi užitek, če se ne pusti vplivati od nikogar. In pokoncilsko božje ljudstvo? Nebogljena čreda, ki ne ve ne kam ne kod. Vsi so enodušno želeli, da bi se po zgledu nekdanje tržaško-koprške ustanovila novogoriška-koprška škofija, čeprav pod istim vodstvom. S kolikim navdušenjem bi prispevali, če bi se v Novi Gorici zidala stolnica in ne navadna župna cerkev! Pa bo menda že tako bolje za blagor duš.

In tako so sklenili povleči iz muzeja na nekdanjem Kozjem otoku častitljivo in že davno odsluženo lokomotivo, jo prebarvali in priklopili k dolgemu vlaku z vagoni različnejše oblike in izvora, da ga bo vlekla čez te strme klance gor proti Indijci in Soči.

Čeprav nevaljena in nezaželena, se je v Logu pojavila ostra vipavska burja in se besno zaganjala v spreved duhovnikov, ki so vstopali v ledeno mrzlo svetišče, da so se potem kot skromni statisti razmestili pred visokim tronom. Ozračje se ni otajalo niti po vdanostnih govornih niti po skoro celourni pridigi. Tudi za-

hvalna pesem ob tej priliki ni ravno mogočno izzvenela.

n.c.

Strinjamo se z vami —, da je ozemlje Primorske preveč razpotegnjeno od severa proti jugu, da bi bil Koper s svojimi slabimi prometnimi zvezami primeren škofijski sedež za vso Primorsko. Na približno isti razdalji na italijanski strani meje so razvrščene tri škofije, tržaška, goriška in videmska. Vendar bi ostal problem v bistvu isti, če bi bil sedež škofije v Novi Gorici namesto v Kopru, poleg tega pa Nova Gorica sploh nima niti stolnice niti drugih prostorov, ki jih potrebuje škofija. Po našem — in to stališče je Novi list že večkrat izrazil — bi morala imeti Primorska dve škofiji, katerih sedeža bi morala biti v Kopru in Novi Gorici. Zakaj ni bila po odobritvi osimskega mejnega sporazuma in novi ureditvi koprške in tržaške škofije sprejeta taka rešitev, nam ni znano; morda zato ne, ker je ni nihče predlagal Svetemu sedežu? Pravilno pa je, po našem mnenju, da je bila obnovljena koprška škofija, prvič zato, ker to odgovarja tradiciji, ta pa ima svoj psihološki in politični pomen, ki ga Slovenci ne bi smeli prezreti ali zanemarjati, kar pa se žal dogaja, in drugič zato, ker se ne sme pozabiti, da živi v Istri tudi italijanska manjšina in je škofija namenjena tudi njej. Čeprav ta manjšina zdaj ni velika, ima pravico do enakopravnosti tudi v cerkvenem pogledu, tembolj ker se ravno mi Slovenci vedno sklicujemo na načelo, da pri manjšinah ni važno število. Enotna škofija, ki bi imela svoj sedež v Novi Gorici, bi nedvomno ne odgovarjala interesom italijanske manjšine, ki pa mora absolutno biti upoštevana in zaščiten s strani primorske škofije.

Ostajamo tudi po mnenju, da potrebuje Slovenija še več drugih škofij, ker sta ljubljanska in mariborska škofija preveliki, tako po ozemlju kot po številu prebivalstva. Upoštevati je namreč treba, da se je njuno prebivalstvo zelo namnožilo, odkar sta bili ustanovljeni. V škofijah ne smemo gledati »kneze«, ampak cerkvene predstojnike, ki morajo biti v rednem stiku tako z duhovniki kot z vsem božjim ljudstvom.

Nedvomno pa bodo vsi ti problemi prej ali slej rešeni, čeprav šele kdaj v neprebližnji prihodnosti, v skladu z dejstvom, da si mora slovenski narod vsak korak na poti napredka in svojega nacionalnega uveljavljanja s težavo priboriti.

UREDNIŠTVO

Ob nenadomestljivi izgubi

BOŽE ČERNIC

se žalovanju svojcev pridružujejo kolegice in kolegi časnikarskega in programskega oddelka ter napovedovalci in sodelavci Radia Trst A.

Društvo naravoslovcev in tehnikov izreka svojemu odborniku prof. Ivanu Černicu globoko občuteno sožalje ob smrti žene Bože.

nih organizacijah, priskočila je na pomoč v Slovenski skupnosti — vedno voljna, vedra, tiha, elegantna.

Usoda je bila dobra z njo: dala ji je skrbne starše, izredno lepoto, ljubljenega in dobrega moža — toda potem je prišla bolezen, dolga, težka bolezen, ki jo je nekajkrat prisilila, da se je šla zdraviti v bolnišnico. A nikoli ni tožila, bila je pogumna. Kadar se je vrnila na delo, je bila vedra, kakor vedno, in je brezhibno opravljala

Prejeli smo

Izjava sekcije SSK Devin - Nabrežina

»V zvezi z glasovanjem občinskih predstavnikov v 16. šolski okraj sekcija SSK Devin-Nabrežina želi pojasniti javnosti svoje zadržanje na zadevni seji občinskega sveta dne 24. t.m., da bo izčrpno in točno informirana. V skladu s stališčem Enotnega šolskega odbora iz Trsta in Gorice, da se bojkotirajo volitve v šolske okraje in v pokrajinski šolski svet, je njena svetovalska skupina v nabrežinskem občinskem svetu sklenila, da se ne udeleži volitev za imenovanje zastopnikov občine v omenjene šolske svete in pozvala še druge slovenske in italijanske svetovalce, naj storijo enako tudi iz demokratske solidarnosti.

Občinski odbor z županom na čelu se ni hotel izjasniti o vabilu Slovenske skupnosti, ampak začel polemizirati, tako da je svetovalska skupina SSK v znak protesta zapustila dvorano. Nato so ostali svetovalci vsedravnih strank izvolili tri predstavnike v šolski okraj.

S takšnim zadržanjem je občinski odbor oziroma KPI prezrl enotno zahtevo slovenske manjšine po samostojnem okraju in enotni poziv šolskega odbora po enotnem nastopanju v tem vprašanju. To dokazuje, da so Slovenci v italijanskih strankah stalno razdvojeni in da se v takšnih notranjih tiskah ne znajo ali ne morejo odločno postaviti v obrambo pravic slovenske narodne skupnosti.«

Izjava DSI iz Trsta

Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta nam je posredovalo izjavo v zvezi z dogodkom, ki se je pripetil dne 28. decembra 1977 na mejnem prehodu pri Fernetičih, ko so jugoslovanski obmejni organi prepovedali pisatelju Borisu Pahorju iz Trsta vstop na jugoslovansko ozemlje. Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta graja ravnanje jugoslovanskih oblasti in pravi, da so te s svojim ukrepom »kršile neodtujljivo pravico do domovine, ki jo imajo člani istega naroda«, in da je takšno ravnanje v nasprotju s helsinškimi načeli, ki »se zavzemajo za svobodno kroženje ljudi in idej«. Društvo slovenskih izobražencev — zaključuje izjava — »pričakuje od pristojnih forumov v matični Sloveniji, da ponovno vzamejo v razmislek ukrepanje, ki ne more krepiti navezanosti zamejskega človeka na matično domovino«.

Taka je torej vsebina izjave DSI iz Trsta o dogodku, ki se je pripetil pisatelju Borisu Pahorju. Znano je, da je ta zaradi svoje publicistične dejavnosti že pred leti prišel v navzkrižje z jugoslovanskim režimom.

—o—

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV
SLOVENSKA PROSVETA — TRST
vabita na

PREŠERNOVO PROSLAVO

v Peterlinovi dvorani - Donizettijeva ul. 3/I
v ponedeljek, 6. februarja, ob 20.15
SPORED:

recitacije

mladinski zbor pod vodstvom Tomaža Simčiča

podelitev nagrad Mladi oder

in nagrad Mladike za najboljšo novelo
Slavnostni govor: dr. Bogomir Senčar

Zanimivo in aktualno predavanje v priredbi NŠK

Narodna in študijska knjižnica v Trstu je priredila v torek, 1. t.m., v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu predavanje na temo »Pot do odprte meje«, ki sodi v niz predavanj ob zanimivi razstavi »London 1915 — Osimo 1975«. V torek sta izredno velikemu številu poslušalcev predavala znana diplomata in politika dr. Joža Vilfan in dr. Vladimir Velebit, ki sta oba družinsko tesno povezana s Trstom in sta tudi oba v povojnih letih sodelovala na pogajanjih o njegovi državni pripadnosti.

Dr. Joža Vilfan je v sproščenih besedah nanizal predvsem nekaj svojih spominov in vtisov s pariške mirovne konference, na kateri je bil glavni tajnik jugoslovanske delegacije in v tem svojstvu odgovoren za organizacijska in upravna vprašanja. Pri tem je zlasti podčrtal delo in vlogo, ki ju je opravil vodja jugoslovanske delegacije Edward Kardelj, ki se je — povečini sredi popolnega nerazumevanja veselil — »boril kot

z zahodnimi silami zaradi Trsta. Ko pa se je Jugoslavija — je nadaljeval govornik — leta 1948 otresla »objema vzhodnega bloka« je čas začel delati za Jugoslavijo, kar se je tudi izkazalo med pogajanjimi za rešitev tržaškega vprašanja. Dr. Velebit je pripomnil, da je diplomatsko delo, ki je bilo opravljeno v tej dobi, lahko upravičeno za zgled tudi za rešitev sedanjih spornih vprašanj na svetu, kot sta na primer Panama in Bližnji vzhod.

Izredna udeležba na torkovem predavanju v Kulturnem domu dokazuje, kako naši ljudje živo čutijo obravnavano problematiko, ki je po svoje postala spet aktualna s sklenitvijo osimskega sporazuma.

—o—

POSTNI PROMET V TRSTU PADA

Po podatkih, ki jih je objavila pokrajinska poštna direkcija, je v zadnjem času opaziti občutno zmanjšanje poštne prometa. V obdobju od 15. decembra do 10. januarja, torej v šestindvajsetih dneh, so razpečali kar 118.740 poštne pošiljk manj kot v istem obdobju lani. Iz primerjave obeh obdobjev je tudi razvidno, da se je zmanjšalo število voščilnic in razglednic od štirih milijone na 3 milijone 800 tisoč. To upadanje poštne prometa pripisujejo povečanju poštne tarife in večji uporabi telefona. Predstavniki pokrajinske poštne direkcije so tudi povedali, da se je poštna služba v Trstu močno izboljšala, tako na primer že štiri mesece ne dostavljajo več ekspresnih pisem z navadno pošto. Morebitne zamude je treba zdaj pripisati izključno zastoju v drugih središčih. Poštna služba pa se bo v prihodnjih mesecih še izboljšala, ko bodo povečali osebje.

NOV JUGOSLOVENSKE KONZUL V TRSTU

Bivši predsednik občinske skupščine v Bujah Luciano Benulič je bil imenovan za novega konzula SFR Jugoslavije v Trstu. Nasledil je prejšnjega konzula Srečka Kovačiča, ki je pet let služboval v Trstu in se je zlasti zanimal za gospodarske stike s tržaškimi podjetniki in poslovnimi krogi. Pred tem je Kovačič opravljal funkcijo podkonzula, zdaj pa se vrača v Beograd.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU Kulturni dom

Branislav Nušič:

O B L A S T

komedija v dveh delih

V jetek, 3. februarja ob 19. uri - IZVEN ABON-
MAJA

SOŽALJE

V Ljubljani je nenadoma umrl

EMIL RAVBAR
tiskar

S težkim občutjem se žalosti družine pridružujejo kolegi, prijatelji in znanci.

Obiščite nas

do 11. februarja,
ko je v naših prostorih
vsakoletni

KNJIŽNI SEJEM

VSE KNJIGE S POPUSTI
OD 10 do 40%

RAZPRODAJNE CENE PLOŠČ
IN FOLKLORNIH
PREDMETOV

tržaška knjigarna
ul. sv. frančiška, 20

lev« za uveljavitev jugoslovanskih stališč glede nove meje med Italijo in Jugoslavijo. Dr. Vilfan je omenil zlasti dva kočljiva trenutka za jugoslovansko delegacijo, in sicer dan, ko je Sovjetska zveza pristala na ustanovitev STO, s čimer je bilo dokončno odločeno, da Trst ne bo pripadal Jugoslaviji, ter boje za statut Svobodnega tržaškega ozemlja.

Dr. Vladimir Velebit je leta 1953 bil imenovan za veleposlanika v Londonu in zadolžen za nadaljevanje pogajanj za rešitev takojmenovanega tržaškega vprašanja. Štiri mesece se je v popolni tajnosti pogajal s predstavniki Velike Britanije in ZDA, ki so se zaključila z razdelitvijo STO med Italijo in Jugoslavijo na osnovi demarkacijske črte med conama A in B. Na to rešitev je nato pristala tudi Italija (londonski sporazum iz leta 1954). Dr. Velebit je med drugim dejal, kako mu je bilo že leta 1945 jasno, da Trst ne bo pripadel Jugoslaviji glede na dejstvo, da SZ ni bila pripravljena tvegati konflikta

Izvajanje osimskih določb na Goriškem

Kot smo v našem listu že večkrat pisali, vsebujejo osimski sporazumi natančne obveze, ki zadevajo tudi Goriško. Med temi so izgradnja novega obmejnega prehoda Štandrež - Vrtojba, odprtje bloka na Škabrijelski oziroma Erjavčevi ulici na Blančah, izgradnja tranzitne ceste čez italijansko ozemlje za povezavo Nove Gorice z Goriškimi Brdi, če omenimo le najvažnejše. Zato se bomo v tem članku ustavili ob ugotovitvah, kaj je bilo v zvezi s temi obvezami narejenega.

Glede novega bloka Štandrež - Vrtojba lahko napišemo, da so na italijanski strani že začeli s pripravljalnimi deli, na sosednji jugoslovanski strani pa bodo začeli v

kratkem. V Novi Gorici so ustanovili posebno podjetje, ki ima na skrbi izgradnjo prehoda. Zvezna carinska uprava meni, naj bi blok usposobili le za prehode potnikov, vendar so lokalni dejavniki drugačnega mnenja, ker povzročajo tovarnjaki v Rožni dolini že sedaj nezno gnečo, ki jo bo novi prehod bistveno omilil. Poudarjajo tudi, da bo treba čimprej zgraditi vsaj prvi krak bodoče avtomobilske ceste Gorica - Ljubljana, ki naj bi zaenkrat segal do Sela v Vipavski dolini, kjer bi se priključil na staro cesto Nova Gorica - Postojna.

Izdelani so tudi načrti za novi obmejni prehod na Škabrijelski cesti, ki pa bo služil le za pešce in medmestni avtobusni promet. Kljub temu, da avtomobilisti ne bodo mogli uporabljati tega prehoda, bo ogromno koristil zlasti goriški trgovini, saj bo neposredno povezal obe sosednji mesti, pripomogel pa bo tudi h gospodarski poživitvi danes razmeroma zatišnega severovzhodnega dela mesta. Vedno bolj se slišijo tudi zahteve, zlasti s strani krmanske občinske uprave in od prebivalcev Goriških Brd, naj bi blok na Plešivem čimprej dovolili uporabljati tudi za potne liste, kar bi prišlo zelo prav domačinom ter tudi prebivalcem Vidma in okolice, ki prihajajo na nakupe

v Jugoslavijo. Ti lahko sedaj gredo čez mejo le v Rožni dolini in še povečujejo gnečo, zato bi preategorizacija bloka na Plešivem pomagala zmanjšati ta prometni voz.

Na koncu naj spomnimo še na eno določilo osimskim sporazumov. Ti predvidevajo ustanovitev posebne komisije, ki bo preučila vprašanje medsebojnega priznanja univerzitetnih diplom. Kot je znano, študira na slovenski univerzi v Ljubljani nekaj deset tujih zamejskih študentov iz Italije, ki pa imajo po končanem študiju težave v zvezi z zaposlitvijo doma, ker morajo najprej nostrificirati ljubljansko diplomato na eni od italijanskih univerz, ki od njih zahtevajo napisati novo diplomsko delo in napraviti dopolnilne izpite. Verjetno bodo nekateri dopolnilni izpiti zaradi različnega sistema v Jugoslaviji in Italiji ostali tudi po meddržavni ureditvi tega vprašanja, popolnoma nesmiselna pa je izdelava novega diplomskega dela, ki od diplomantov slovenske univerze zahteva mnogo odvečnega truda. Upajmo, da bo komisija, ko bo ustanovljena, zadovoljivo rešila tudi ta problem.

—o—

DAROVI IN PRISPEVKI

V tiskovni sklad NL sta darovala gospod Franc Turk, trgovec iz Trsta, lir 42.000 in gospa Marija Benulič iz Milana lir 5.000.

Tradicionalno srečanje z Beneškimi Slovenci

V sredini prejšnjega meseca so se v gostišču Franko v Starem Sedlu pri Kabardu na tradicionalnem novoletnem sestanku srečali zastopniki beneških Slovencev s slovensko delegacijo, ki so jo sestavljali predstavniki tolminske občine in republiške konference SZDL, prisoten pa je bil tudi jugoslovanski generalni konzul v Trstu Ivan Renko. V delegaciji beneških Slovencev, ki so jo sestavljali javni in kulturni delavci ter duhovniki, so bili tudi zastopniki Slovencev iz Režije in Kanalske doline.

Srečanje je omogočilo koristno izmenjavo mnenj in informacij, tako da so predstavniki iz Slovenije poudarili predvsem zadovoljstvo zaradi vse večjega narodnostnega prebujanja med beneškimi Slovenci. Sodelovanje Slovencev na obeh straneh meje se vedno bolj krepi, k čemur je še pripomogla pomoč Slovenije beneškoslovenskim vasem pri potresni obnovi Jože Hartman, predsednik komisije za manjšinska vprašanja pri republiški konferenci SZDL pa je izrazil upanje, da glede globalne zakonske zaščite Slovencev v Italiji ne bo ostalo le pri zakonskem predlogu.

Na srečanju se je v imenu beneških društev zahvalil predsednik društva »Ivan Trinko« iz Čedadila Viljem Černo.

Razgovori med SSK in SKGZ

V Gorici sta se 31. januarja sestali deložno tajništvo Slovenske skupnosti in delegacija izvršnega odbora Slovenske kulturno gospodarske zveze. Predstavniki SSK in SKGZ so pod vodstvom predsednikov prof. Andreja Bratuža in Borisa Raceta uvodoma poudarili koristnost takšnih sestankov za izoblikovanje enotnih stališč o bistvenih vprašanjih razvoja in obstoja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. Slovenska skupnost je ob tem poudarila svoje dodatne odgovornosti, ki jih ima kot edina slovenska stranka. SKGZ pa je opisala svojo politiko sodelovanja z vsemi Slovenci, ne glede na strankarsko pripadnost, da se poišče čimveč skupnih interesov.

Na sestanku SKGZ in SSK, prvem odkar

imata obe organizaciji deželni značaj, sta bila v ospredju dve vprašanji: odnos do industrijske cone na Krasu, ki jo predvideva osimski sporazum, ter delovanje rimske komisije za izdelavo zakona o globalni zakonski zaščiti.

Kar zadeva industrijsko cono, sta obe stranki preučili doslej opravljeno delo pri njenem uresničevanju, vključno odločitve o zmanjšanju njene površine. Dogovorili sta se, da si bodo strokovnjaki obeh organizacij izmenjali doslej izbrano gradivo o lastništvu zemlje in tako zagotovili bolj učinkovito obrambo zemlje slovenskih lastnikov ter pravično vključevanje naše skupnosti v izgradnjo tega industrijskega kompleksa na obeh straneh meje.

Kar zadeva rimsko komisijo za sestavo zakona o globalni zaščiti, sta vodstvu SKGZ in SSK obžalovali prenizko številčno zastopstvo Slovencev. Zavzeli sta se za sodelovanje med vsemi slovenskimi člani komisije in sarankami ter organizacijami, katerih zastopniki so podpisali pismo predsedniku Andreottiju. Dogovor je bil tudi o razpoložljivosti gradiva s področja proučevanja zaščite manjšine.

Obe delegaciji sta v zvezi s členom osimskega sporazuma poudarili njegovo veljavnost za vse Slovence, živeče na področju dežele Furlanije - Julijske krajine.

Glede vprašanja samostojnega slovenskega šolskega okraja sta obe delegaciji poudarili pomen uspeha bojkota šolskih volitev, kar je znova potrdilo važnost enotnega nastopanja v bistvenih zadevah naše narodnostne skupnosti.

Beseda je nadalje tekla o slovenski radijski postaji ter je bila izrečena zahteva (Dalje na 7. strani)

Umrli je dr. Lambert Mermolja

V začetku tega tedna se je med našo javnostjo bliskovito razširila vest, da je v nedeljo, 9. januarja v 74. letu starosti umrl ugledni goriški Slovenec dr. Lambert Mermolja. Pokojnik se je rodil 17. septembra 1894 v Podgori, gimnazijo je obiskoval v Gorici, na univerzah na Dunaju in v Pragi pa se je izšolal za zobozdravnika. Prvo svetovno vojno je preživel na ruski, dolomitski in soški fronti. Svojo prvo službo je nastopil v Idriji, nato pa se je naselil v Gorici, kjer je dolga leta vodil lastno zobozdravstveno ambulanto.

Med zadnjo vojno se je že zgodaj priključil Osvobodilni fronti in bil leta 1944 zaradi ilegalnega delovanja odpeljan v taborišče. Že med vojno je postal predsednik okrožnega odbora Osvobodilne fronte na

Goriškem, po osvoboditvi pa Demokratične fronte Slovencev. Bil je tudi na čelu Slovenske kulturno - gospodarske zveze za Goriško, dokler se ta ni združila s sorodno tržaško organizacijo. Aktiven je bil tudi v goriškem Slovenskem planinskem društvu. Med našimi preprostimi ljudmi je bil znan predvsem kot ugleden zobozdravnik z ambulanto na Travniku. Žal tudi generacija starejših slovenskih goriških zdravnikov vedno bolj izginja.

Dr. Lambert Mermolja je leta 1970 dobil častno priznanje OF, ki ga za zasluge v narodnoosvobodilnem boju podeljuje predsedstvo SZDL v Ljubljani. Naj mu bo lahka domača zemlja, ki ji je bil vedno vdan. Sorodnikom izreka tudi naš list iskreno sožalje.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Vzorna publikacija pristine ljudske kulture

Že večkrat je izšel koledarski zbornik »Stopinje«, ki ga izdaja Pomursko pastoralno področje, letošnji pa je zbudil še posebno pozornost zaradi svoje kvalitete.

Koledarski zbornik »Stopinje« za leto 1978 ima obliko tradicionalnega koledarja, kar zadeva format, in se mu približuje tudi po številu strani — ima jih namreč 188 — ter vsebinsko, le da se nanaša vsebina na Prekmurje, to je najvzhodnejšo slovensko deželo, ki leži onkraj reke Mure in je spadala do konca prve svetovne vojne k ogrski državi. Pričakovali bi, da bo dihal iz take deželne publikacije bolj provincialni duh, a »Stopinje« presenečajo prav zato, ker najdemo v njih tisto, česar žal ne najdemo v marsikaterem zborniku, ki se dela imenitnejšega — namreč kvaliteto in pravo slovensko zavest oziroma resničnega slovenskega duha, kot bi lahko rekli, obenem pa tudi čut za resnične vrednote ljudske kulture, h kateri spada tudi religioznost. V uredniškem odboru so nekatera znana imena, kot npr. pisatelj Lojze Kozar in etnograf ter jezikoslovec Vilko Novak. Kratak uvod je napisal ta zadnji in v njem pravi med drugim: »Zakaj pišemo Stopinje in komu? Obvezuje nas naša zgodovina, možje v težki preteklosti, ki so pisali v domačem jeziku že pred tristo leti, ki so pred petinsedemdesetimi leti pričeli izdajati kalendar, kateri je pomagal vzdrževati slovenstvo v naši krajini in širil znanje ter vzgojo, zabavo v domačem jeziku, ko tega ni bilo ne v šoli ne v javnosti. Kdor ne pozna preteklosti domačega kraja, domače župnije, ta ne bo spoznaval in ljubil prteteklosti — in s

tem sedanosti vsega naroda. O naših krajih pa v poljudni obliki ne pišejo v drugih listih ali knjigah, ki bi ljudem bili dostopni. In če po vsej Sloveniji izhajajo mnogi pokrajinski zborniki, ki gojijo poznavanje preteklosti svojega okoliša, potem imamo menda tudi mi pravico do tega. Po vsem svetu gojijo dandanes svoja narečja in pišejo v njih. Naše narečje ima zavoljo dvestoletnega slovstva v njem še poseben pomen, zato je prav, da vsaj kako pesem in šaljivo črtico zapišemo v njem. Nasploh skušamo pisati preprosto, vsem razumljivo, zares ljudsko in domače, ker vemo, da si ljudje tega in tako želijo ter da je tako edino prav«...

Zbornik posveča zato veliko pozornosti in

prostora zgodovini domače dežele in domači ljudski kulturi. Tako prinaša članke o zgodovini prekmurskih župnij, ki je seveda tudi krajevna zgodovina nasploh, članke o stari prekmurski književnosti in njenih pisateljih, zapise ljudskih pesmi v narečju, pa tudi pesmi ljudskih avtorjev, ponatise odlomkov iz del starih pisateljev, moderne črtice in pesmi, odlomek iz dnevnika duhovnika Franca Puncerja iz koncentracijskega taborišča Dachau, nekaj prispevkov iz verske zgodovine, ki zadeva Prekmurje, članek o znamenitem Prekmurcu misijonarju Jožefu Kerecu, ki je misijonaril dolga leta na Kitajskem, tudi z etnografskega stališča zanimiva obširna poročila s slikami o novih mašah, spominske članke in tudi en članek v madžarsščini, za pripadnike madžarske manjšine, in še marsikaj. Lahko se reče, da ni prispevka v zborniku, ki ga ne bi človek — tudi tisti, ki živi daleč od Prekmurja — z zanimanjem prebral. V zborniku srečamo tako pravo in pristno ljudsko kulturo, oplemeniteno z najboljšo sodobno moderno slovensko kulturo, ki pa ne viha nosu nad ljudstvom in njegovo zgodovino, ampak mu prijazno podaja roko.

»JEZIK IN SLOVSTVO«

V Trst je prispela prva letošnja številka revije »Jezik in slovstvo«, ki jo izdaja Slavistično društvo Slovenije v Ljubljani. Žal ostaja revija tudi letos enako bledeča in akademsko abstraktna kot v preteklih letih — v njej ni skoro nikakega odmeva in reagiranja na žgoče probleme, ki zadevajo današnji položaj slovenskega jezika, dalje na probleme, ki se nanašajo na časnikarsko slovenščino, na vdiranje nepotrebnih tujk v jezik, na potujčevanje slovenskega sloga in fraz, na probleme današnje slovenske literature, na njeno mesto v svetu, na slab materialni položaj slovenske knjige, na

krizo slovenskih revij, na duhovno krizo, ki se kaže v slovenskem pripovedništvu itd. Revija je — ali pa se dela — popolnoma gluha za vse to. To je morda tudi posledica dejstva, da nima sodelavcev, ki bi o tem pisali, vendar je tudi stvar uredništva, da spodbuja pisanje o teh stvareh in odpre revijo resnični problematiki, ne pa da obravnava kar naprej same suhoparne slovnične, stilistične, metodološke (glede na pouk slovenščine), literarno-teoretične in podobne teme. Med take moramo uvrstiti v tej številki Zadravčev razpravo »O stilu ekspresionistične lirike«, v kateri najdemo npr. pisano besedo Bog z malo začetnico, čeprav bi vsaj od tega univerzitetnega predavatelja pričakovali, da se bo držal Slovenskega pravopisa, kjer stoji, da se piše beseda Bog, če je mišljen Bog kot oseba, torej krščanski Bog, z veliko začetnico, ali da bo imel toliko poguma, če je sploh potrebno imeti pogum za to, kar dvomimo, da bo zapisal besedo Bog z veliko začetnico. Slabo bi namreč bilo, da bi bil potreben poseben pogum, da piše danes človek v Sloveniji tako, kot zahteva to Slovenski pravopis.

čel brati slovenske knjige in nato tudi prevajati iz njih. Tako si je poglobil znanje jezika in spoznal, kot pravi, da je slovenska literatura »zelo zanimiva in važna.«

Mesečna priloga Ognjišča je tokrat posvečena svetovnem prvenstvu v alpskem smučanju z lepimi barvnimi fotografijami. Na uvodnem mestu pa je natisnjeno »pismo meseca«, ki ga je napisala študentka medicine Ana. Med drugim je napisala: »Moje načelo, ki ga imam še danes napisano na steni, je bilo: Smisel življenja je razumeti Boga! — Danes je to le še preteklost, spomin. Ko sem končala gimnazijo, je vse, kar je imelo zvezo z vero, v meni propadlo. Knjige, ki sem jih včasih brala in se poglobljala vanje, sicer preberem, a mi ničesar ne pomenijo. Ne verujem več. Od moje vere je ostalo le še prepričanje, da Bog obstaja...«

Oče urednik pa ji odgovarja: »Ravno to je presenetljivo v tvoji življenjski zgodbi, da vero, versko življenje in čustvovanje tako lahko zavržeš, zdi se, da skoro brez notranjih bojev...«

Izmed ostale vsebine naj opozorimo samo še na članek »Mlad človek v tiski«, na nekaj prijetno napisanih leposlovnih zgodb in na pisma mladih, poleg obilja drugih prispevkov.

Abstraktni in od žive problematike slovenskega jezika in literature daleč odmaknjeni so tudi prispevki kot razprava Franca Žagarja »Uporaba algoritmov pri jezikovnem pouku«, razprava Milene Milojevič-Sheppard »Sistemska slovnica« in članek Francke Benedik »Slovanski lingvistični atlas — OLA«. Zadnje tri črke so začetnice ruskega naslova tega atlasta; kaže namreč, da gre predvsem za sovjetsko pobudo. Stvar bi sicer lahko bila znanstveno pomembna, če ne bi slutili tudi za tem sovjetskega prizadevanja, da izkoristi slavistiko kot enega izmed instrumentov za kulturno-politično ekspanzijo. Slavistika je namreč v Sovjetski zvezi prava državna veda, kakor je bila germanistika v Hitlerjevi Nemčiji, kar jji je, kot znano, Thomas Mann tako ostro očital.

Z bolj praktičnimi problemi se ukvarja Ludvik Kaluža v članku »Govor na radiu Ljubljana«, ki se bo zaključil v prihodnji številki, a je zelo suhoparen. Še v večji meri je to članek Janeza Svolsjaka »Z Jesenic v Mojstrano

Postalo ga je sram, ker je že skoro pozabil slovenščino

V februarški številki Ognjišča nas najprej pritegne intervju s patrom Francem Husujem, pod naslovom »Pisatelj pater Franc Husu ni hotel pozabiti slovenščine.«

Pater Husu je, kot znano, doma s Proseka, kjer se je rodil leta 1915 v družini, v kateri je bilo osem otrok, od katerih jih je še sedem živih. V intervjuju je povedal med drugim, da prebiva v Rimu že sedemintrideset let, odkar je bil posvečen v duhovnika in redu klarentincev, katerega vrhovni predstojnik je zdaj Slovenec dr. Anton Legiša. Rekel je tudi, da je prevajal v italijanščino predvsem Prešerna, pa tudi dela drugih slovenskih pisateljev in pesnikov, kar pa ni bilo natisnjeno drugje kot v redovniški reviji Messaggero del Cuore di Maria, katere urednik je bil šest let. Za to revijo je prevajal slovenske pesmi, tiskal je tudi polovico Jurčičevega romana »Deseti brat«. S tem pa je moral prekiniti zaradi nestrpnosti ljudi v Trstu, ki so nasprotovali, češ da je revija preveč slovensko usmerjena.

Rekel je tudi, da je med študijem in dolgim bivanjem v tujini že skoraj pozabil slovensko, pa se je naenkrat zavedel, kaj bi bilo, če bi ga obiskali starši, pa se z njimi ne bi mogel pogovoriti slovensko. Bilo ga je sram. Tako je za-

(Dalje na 8. strani)

PROSTOR MLADIH**Uresničevanje skavtskega programa**

Čeprav je Novi list nekajkrat poročal o skavtskem listu Jambor in o njegovi vsebini, ki pač odraža tudi skavtsko delovanje, je minilo že nekaj mesecev od zadnjega poročila o večjih skavtskih pobudah na Tržaškem in o dejavnostih, ki izstopajo iz re-

Akademsko leto je že krepko v teku z njimi pa je spet živa univerzitetna prblematika, ki jo občutimo vsak dan na svojih fakultetah.

Ponekod je oživelo gibganje slovenskih študentov, ki je lani privedlo do več zborovanj po fakultetah in do skupnega zborovanja za vse slovenske akademike.

Mladinska komisija Slovenske skupnosti iz Trsta in Mladinska sekcija Slovenske skupnosti iz Gorice sta sklenili, da priredita širše

SREČANJE O PROBLEMIH UNIVERZE IN O POVEZOVANJU SLOVENSkih AKADEMIKOV

Na srečanju bi se razgovorili o navedenih vprašanjih in o prispevku, ki ga lahko pri tem nudijo študenti, ki se zavzemajo za samostojno slovensko pot v političnem življenju.

Srečanje bo na sedežu Slovenske skupnosti v TRSTU, ul. Machiavelli 22, II. nad., v petek, 10 februarja 1978 ob 20. uri.

MLADINSKA KOMISIJA - Trst
MLADINSKA SEKCIJA - Gorica

dneva dela na tedenskih sestankih po posameznih skupinah.

Ob začetku oktobra so se voditelji in voditeljice tržaških skavtov in skavtinj zbrali

na seminar, o katerem smo že poročali. Stavili so tudi program dejavnosti, s katerimi bi skušali posredovati mladim članom ideale in načela, ki jim sledi skavtsko gibanje.

Glede zvestobe do svojega naroda je bilo sklenjeno, da se v tem delovnem letu osvetli slovenska preteklost, ki na mladega človeka gotovo vpliva. Tako je imel prof. Samo Pahor več predavanj za voditelje izvidnikov in vodnic o zgodovini Trsta in o slovenski prisotnosti na teh tleh. To snov so potem voditelji podajali na svojih sestankih, v nedeljo 29. januarja, pa je bil na sporedu ocenjevalni pohod po mestu. Skupine bi morale po pisanih navodilih obiskati značilne točke in odgovarjati na vprašanja. Slabo vreme je pohod preprečilo, vršil pa se bo v kratkem.

Za versko poglobitev je organizacija pripravila tri duhovna srečanja, za vsako starostno skupino posebej, pred božičem. S tem delovnim letom deluje tudi nova verska skupina za starejše člane in članice.

Gospodarsko sodelovanje...

(nadaljevanje s 1. strani)

goslovanski izvoz je veljal 664 milijonov dolarjev ter se je povečal za 11 odstotkov v primerjavi s prejšnjim letom. Uvoz pa je dosegel celo tisoč 29 milijonov dolarjev, kar pomeni porast za 35 odstotkov. Ustrezaajoče se je jugoslovanski primanjkljaj v trgovini z Italijo dvignil od 164 milijonov dolarjev v letu 1976 na 365 milijonov dolarjev ve letu 1977. Obe strani želita odpraviti ta primanjkljaj in Ossola je priporočil večjo razvejanost jugoslovanskega izvoza.

Ossola je z jugoslovanskimi predstavniki obravnaval tudi industrijsko sodelovanje med različnimi italijanskimi in jugoslovanskimi podjetji. Govorili so zlasti o sodelovanju med družbama SMI in BOR za proizvodnjo in prodajo bakra, o načrtih za izkoriščanje hidroelektričnih bazenov v Sloveniji in za gradnjo termoelektrarne na Kosovem ter o sodelovanju družbe REGGIANA-OMI iz skupine EFIM na dražbi za gradnjo dveh sladkornih tovarn v Jugoslaviji.

Predpustni ples v Jamljah

Mladinska sekcija Slovenske skupnosti iz Gorice in Mladinska komisija Slovenske skupnosti iz Trsta sta v nedeljo 29. januarja priredili »Predpustni ples« v prostorih gostilne Soban v Jamljah. Za prijetno vzdušje je poskrbel odlični ansambel Explorer 74, ki nas je s svojo glasbo kratkočasil ves večer. Plesa se je udeležilo lepo število mladih in kmalu je bila dvorana nabito polna.

V imenu Mladinske sekcije SSK iz Gorice in Mladinske komisije SSK iz Trsta je spregovorila Marija Brecelj, ki je poudarila

važnost takih družabnih večerov in obenem pripomnila, da je to prvi ples, ki ga prirejata mladinski organizaciji SSK iz Trsta in Gorice. Nato je spregovoril dr. Drago Štoka in pohvalil organizacijo večera, saj je, po njegovem mnenju, ravno mladina živ in aktiven del naše manjšinske skupnosti in od nje zavisi bodočnost zamejskih Slovencev.

Lahko rečemo, da je večer prav lepo uspel in ne samo zaradi velikega števila udeležencev, temveč tudi zaradi srečanja in navezave novih prijateljskih stikov med mladino iz Trsta in Gorice

Več predstavnikov organizacije sodeluje tudi v komisijah za škofijsko zborovanje v Trstu in v odboru za slovensko prenovo.

Pomembno je tudi izražanje oziroma vaja v nastopanju. To so imeli najmlajši člani, volčiči in veverice, v nedeljo, 22. januarja, v Finžgarjevem domu na Opčinah. Čeprav prireditev ni bila javno napovedana, kar pa bi zaslužila, so dvorano popolnoma zasedli starši in prijatelji. Pet skupin najmlajših je nastopilo s prizorčki in igrkami. »Zlato vrstico« so dobile kot nagrado Mačkoljanke.

Družabno življenje in veselje počutja je tudi pomembno. Tako so imeli skavti in skavtinje šaljivo božično obdarovanje, skavtsko silvestrovanje, 15. januarja smučarski izlet z avtobusom na Piancavallo. V nedeljo bo v Bazovici pustno rajanje za najmlajše.

Uresničevanje skavtskega programa torej lepo napreduje, delovno leto pa seveda še zdaleč ni blizu konca.

—o—

SLOVENSKI KULTURNI KLUB - TRST
ulica Donizetti 3/I

vabi na

DRUŽABNO PUSTNO PRIREDITEV

z nagrajevanjem najlepše maske v soboto, 4. februarja, ob 19.15.

—o—

Razgovori med SSK in SKGZ

(nadaljevanje s 5. strani)

po avtonomiji tega pomembnega javnega sredstva množičnega obveščanja, avtonomiji, ki mora veljati tudi za predvideni slovenski deželni televizijski program.

V sklepnem delu je predstavništvo teritorialnega odbora SKGZ za Goriško nanzalo vrsto vprašanj, kot slovenske konzulte, revizijo splošnega urbanističnega načrta občine Gorica, razlastitev v Štandrežu, slovenskega šolstva itd., ki bodo predmet obravnave na skupnem sestanku pokrajinskih vodstev SKGZ in SSK v Gorici.

Prometna infrastruktura v Furlaniji - Julijski krajini

Zanimanje za prometno infrastrukturo v naši deželi se je povečalo po dveh zakonskih odlokih, katera je vlada poslala na oglede deželnemu odboru ter se tičeta predvsem ravno prometnih zvez. Odloka predvidevata nakazila v znesku 185 milijard lir v štirih letih. Od tega bodo 150 milijard porabili za infrastrukturo na Tržaškem, 35 milijard pa za nova obvozna cesto pri Gorici, za preureditev bejnega bloka pri Štandrežu ter za študijo o možnosti proste industrijske cone na Krasu, o vodni poti Jadran - Donava ter o ukrepih proti onesnaženju Jadranskega morja. Po proučitvi na deželni ravni bo vladna odloka, ki sta povezana z osimskimi dogovori, proučila 30-članska parlamentarna komisija. Nato bo vlada odloka dokončno odobrila.

Na Tržaškem bodo — kot rečeno — porabili 150 milijard lir, in sicer 56 milijard za cesto med sedmim pomolom in Padričami (10 milijard je že nakazala dežela), 92 milijard bo šlo za avtocestno povezavo od Moščenic do Fernetičev, Peska in bloka pri Škofijah po poprejšnji preureditvi državne ceste 202 in obvozne ceste pri Opčinah ter končno 7 milijard za končanje tovarnega postajališča pri Fernetičih in pet milijard za preureditev prehoda Bazovica - Lipica v mejni blok prve kategorije.

V infrastrukturi ima kajpada važno mesto tržaško pristanišče, katerega finančni položaj pa ni prav nič rožnat. Primanjkljaj se vrti okrog 20 milijard lir in gospodarski operaterji se pritožujejo zaradi povišanja tarif.

Avtonomna ustanova za tržaško pristanišče je objavila podatke o blagovnem prometu v letu 1977.

Pristaniški promet je dosegel 36 milijonov 703 tisoč ton, kar je za 352 tisoč ton ali en odstotek več kot v letu 1976. Večina prometa odpade na dovoz blaga po morju. Raztovorili so 33 milijonov 652 tisoč ton blaga,

medtem ko je odvoz znašal tri milijone 61 tisoč ton. Kot druga leta je na obseg pristaniškega prometa v znatni meri vplival dovoz petroleja za preko alpski naftovod. Ta dovoz je lani znašal 27 milijonov 619 tisoč ali en odstotek manj kot predlanskim. Po drugi strani se je dvignil promet z dragocenejšimi vrstami blaga.

Promet z rudami in premogom je lani dosegel 257 tisoč ton, kar je 38 odstotkov in pol več kot leta 1976. Nekoliko je padel promet z žitom in oljnimi semeni in še bolj promet z lesom. Slednji je nazadoval za 5,2 odstotka. Za 17,4 odstotka pa se je povečal promet kosovnega blaga ter je dosegel milijon 891 tisoč ton.

Lani so v tržaškem pristanišču raztovorili ali natovorili 69 tisoč 473 kontejnerjev. Porast znaša 33 odstotkov in pol.

In še nekaj o deželnem letališču v Ronkah. Število potnikov se je lani povečalo za skoraj 10 odstotkov, čeprav je za 8,74 od-

stotka padlo število letal, ki so pristala oziroma odletela. Leta 1976 je število potnikov znašalo okrog 207 tisoč in lani je naraslo na preko 227 tisoč. Največji porast so zabeležili pri jutranjih poletih v Rim. Letal v tranzitu pa je bilo 6.425 ali 616 manj kot leta 1975. Iz tega se vidi, da se je dvignil koefficient zasedenih sedežev. Čarterskih poletov se je lani poslužilo okrog 19 tisoč potnikov. Teh letal je bilo v letu 1977 121, kar pomeni majhen padec v primerjavi s prejšnjim letom. Za letos so perspektive čarterskih poletov precej ugodne.

Blagovni promet je lani nazadoval za pet odstotkov. Leta 1976 so letala prepeljala okrog 841 tisoč ton blaga in lani 798 tisoč ton. Lani ni bilo poletov zgolj za blagovni promet.

Letališki konzorcij vodi pogajanja, da bi sklenili dogovor med državo, ALITALIO, ATI in zasebnimi družbami o tretji letalski zvezi z Rimom. Letalo naj bi odletelo iz Rima v prvih jutranjih urah, a Ronke naj bi zapustil v prvih popoldanskih urah. Glede mednarodnih poletov omenjajo uvedbo zveze z Londonom. Nadalje mislijo ohraniti zvezo z Dunajem čeprav z drugačnim ustrojem.

Zanimiv glas o pesniku Francetu Balantiču

S precejšnjo zamudo je izšla nova dvojna številka »Glasa Slovenske kulturne akcije«, posvečena v glavnem 80-letnici slikarja Franceta Goršeta. O njem objavlja reportažo Miklavž Trpotec, krajši esej pa France Papež. V številki najdemo tudi dva eseja filozofa Vinka Brumna: »Naše zamujene priložnosti« (Nekaj misli ob 60-letnici smrti Janeza Ev. Kreka) in »Resnica in življenjska praksa«, o nujnosti iskanja in spoštovanja resnice pred vsem drugim, tako v znanosti kot v življenjski praksi. Nekaj zelo zanimivih podrobnosti iz svojih spominov na sošolca, rajnega pesnika Franceta Balantiča, katerega pesmi je v novi izdaji lani objavil France Papež, pa je napisal dr. Jože Kveder. Med drugim piše:

»Omenil pa sem ob tej priliki (v pogovoru z

dr. M. Kremžarjem v Argentini), da ni pravilno — prvič — da se poskuša narediti iz Balantiča nekaj, kar nikoli ni bil (politično!), in — drugič —, da je bil F. Balantič vse drugo, gotovo pa ne vojak, ne borec, ne ideolog, ne politik, tudi da ni šel k domobrancem povsem »prosto-voljno«. Tudi jaz sem prepričan, da doma ni povedal, da gre k domobrancem (kot omenja dr. Baraga). Morda se je, boječ kot je bil, bal ali ne upal povedati. Prav tako je gotovo — toliko sem ga jaz poznal — da se sam od sebe ni nikdar obrnil h katerikoli politični oziroma ideološki grupi. Bil je tih, bolezensko miren, pesimist, razdvojen, introvertiran — daleč, povsem odsoten od dnevnih družb in političnih dogodkov. Rad (nezavestno!) se je pustil voditi od drugih, bil je od njih odvisen, jim pokoren in dolžan — vsem, ki so mu bili gotovo blizu, uslužni in v skrbeh zanj. Ščasoma so ga, zaradi teh lastnosti in medsebojnega razmerja, povsem obvladali in prevladali. Še eno mnenje o njem. Je ne le slutil agonijo, konec in smrt, doživel je vso transcendentalnost; gotovo redkost za človeka v cvetju mladosti, edinstveno!«

—o—

SEMINAR ITALIJANSKE KULTURE V PORTOROŽU

Od 23. do 28. januarja je bil v Portorožu 17. seminar italijanske kulture za šolnike in študente z italijanskih višjih srednjih šol kopskega in bujskega področja. Za to pobudo skrbi mešani italijansko-jugoslovanski odbor za izvajanje posebnega statuta. Častni gost letošnje prireditve je bil esejist in časnikiar Giancarlo Vigorelli. Letos so v programu prevladale teme znanstvene narave. Tradicionalni pa so bili argumenti: kiparstvo 20. stoletja, prevajanje v jezikovnem pouku, vloga pravljice v otrokovi vzgoji, uporaba adiovizualnih sredstev pri studiju jezika ter italijanska zgodovina.

zdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

»JEZIK IN SLOVSTVO«

(nadaljevanje s 6. strani)

in na Dovje«, ki se bo tudi nadaljeval. Najzanimivejši prispevek v tej številki Jezika in slovstva je vsekakor tisti, ki ga je napisal tržaški zgodovinar Jože Pirjevec in ima naslov »M. P. Raevskij in slovenski rusofili«; v njem je še nekoliko bolj osvetlil, kot je to doslej storil Dušan Kermavner in drugi, precej klavrno, a bolj komično kot tragično poglavje o slovenskem rusofilstvu v preteklem stoletju, ki pa se ni navduševalo za Ruse iz zgolj idealnih ali recimo slovanskih razlogov, ampak mu je šlo tudi za ficke, ki so prihajali iz Rusije. O tem piše Pirjevec v zvezi z objavljanjem korespondence, ki so jo vodili dolgoletni ruski agent na Dunaju Raevskij in drugi z raznimi slovenskimi pisci in politiki. Pirjevec je med drugim zapisal: »Obrambni značaj takih in podobnih krilatic je nekakšno opravičilo za slepost slovenskih javnih delavcev, ki v carski Rusiji niso hoteli videti nobene senčne plati in so preradi pozabljali, kako malo je dala petrograjjska vlada na slovansko »vzajemnost« v odnosih do tistih slo-

vanskih narodov, ki so bili pod njeno oblastjo. Kar z zadovoljstvom omenja Blaž (mišljen je slovenski trgovec Gregor Blaž na Reki, ki je založil rusko slovnico Matija Majerja, op. N.I.), da ni bilo opaziti »med našim ljudstvom« nikakršne simpatije za poljsko vstajo, ki je izbruhnila 1863. leta, in to kljub temu, da so s takimi imenovane »določene strani« skušali natvesti Slovincem, kako Poljaki krvave za katoliško vero«.

Pirjevec tudi piše: »Kot je razvidno iz teh primerov, so ustanove, ki so odigrale tako pomembno vlogo v razvoju slovenskega kulturnega in političnega življenja, lahko računale na rusko materialno in, kar je bilo morda še pomembnejše, moralno pomoč. Raevskij pri tem ni opravljal samo dolžnosti uslužbenca (na ruskem veleposlanstvu na Dunaju, op. N.I.), ki mu je poverjena propaganda in obveščevalna služba, temveč se je zavzel za svoj posel s pravo misijonsko vnemo...«

Medtem je izšla že 2. številka »Jezika in slovstva«.